

Využitie e-learningu v pedagogickom procese

Using of e- learning in pedagogic process

Katarína TEPLICKÁ

Abstract

Using of modern didactic instruments is inherently part of all pedagogic process. Today students of university dispose a good skilfulness in computing techniques and it grows interest of different education forms e.g . distance education, e- learning education or external education. The basic request of students is to offer the material in electronical form for individual subjects. The paper describes possibilities of presentation of educational document by the form of so –called uLern, that is instrument for specifical education forms.

Keywords

educational text, module, e learnig, uLern, distance education.

Úvod

Didaktika vysokej školy zohráva nesmierne dôležitú úlohu v pedagogickej činnosti, pričom najvyššie nároky sú kladené na vysokoškolského učiteľa, ktorý musí ovládať svoje „umenie“. Od vysokoškolského učiteľa sa očakáva, že ovláda svoj odbor, má dobrú pedagogickú prípravu, disponuje kvalitnými odbornými a pedagogickými vedomosťami, zručnosťami. V praxi sa však často stretávame s tým, že vysokoškolskí učitelia sú významní odborníci z praxe, ale nepoznajú didaktiku vyučovania, nie sú nútení k tomu, aby zvyšovali svoje pedagogické majstrovstvo.

Ako vieme korene didaktiky siahajú hlboko do staroveku. (Socrates, Platón, Aristoteles). Dnes je didaktika pedagogická disciplína, ktorej predmetom skúmania je vyučovací proces ako jednota činnosti učiteľa a žiaka. Spája dve základné činnosti – vyučovanie a učenie sa. Hlavnými otázkami, ktorými sa didaktika zaoberá sú :

Prečo vyučovať? Čo vyučovať ? Ako vyučovať?

Hlavný cieľ didaktiky tak môžeme chápať ako zvládnutie problémov každodennej praxe vyučovania a učenia sa (Bajtoš, 2008, str. 8)

K tomu, aby vysokoškolskí učiteľ vyzdvihoval úroveň svojho pedagogického majstrovstva musí ovládať základy tejto disciplíny. Vedieť informácie o didaktických zásadách, o vyučovacích metódach, o didaktických prostriedkoch, o organizačných formách vysokoškolskej výučby a pod. Zámerom tohto príspevku je preto poukázať na význam nových foriem (e-learning) a didaktických prostriedkov (elektronické učebnice) vo vysokoškolskej výučbe.

1. Didaktické prostriedky vo vysokoškolskej výučbe

Využívanie didaktických foriem a prostriedkov vo vysokoškolskej výučbe je dnes prvoradou požiadavkou zo strany študentov. Využívanie klasickej organizačnej formy výučby – prednášok sa dnes dopĺňa prezentáciou- využitím Power Pointu a didaktickej techniky

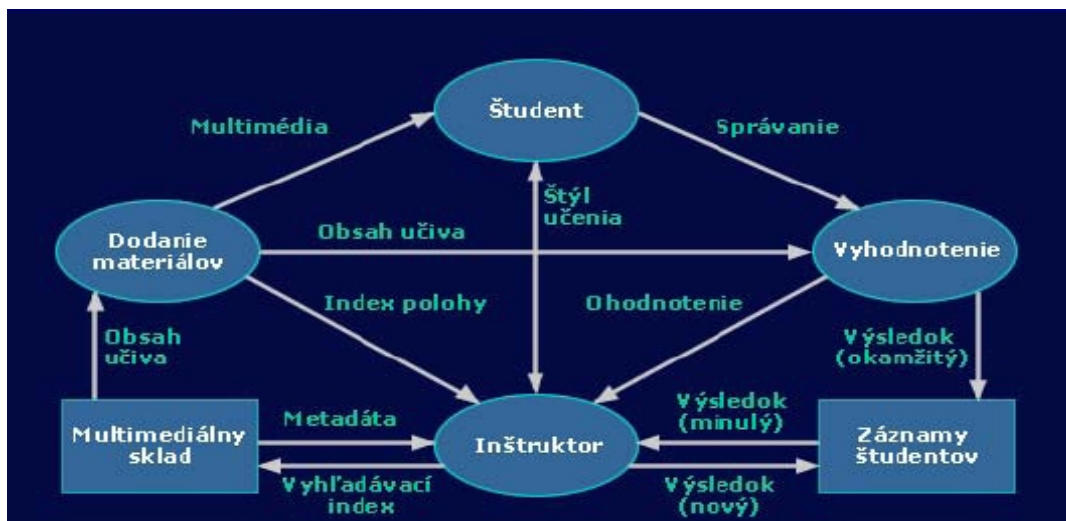
(napr. dataprojektor, spätný projektor). Okrem prezentácií je možné pri tejto forme využívať aj online prezentácie pri pripojení na internet, spracovaných formou e-learningu.

E- learning je nová organizačná forma výučby, ktorá predstavuje väčšiu flexibilitu pri štúdiu, študujúci sa môžu sami rozhodnúť, kedy budú študovať a koľko času budú štúdiu venovať. Pri svojom štúdiu môžu využiť podporu tútorov, môžu komunikovať medzi sebou navzájom, pracovať na jednotlivých zadaniach v skupinách a zúčastňovať sa diskusií na zaujímavé témy.

E learning môžeme ponímať ako moderný nástroj multimediálnej výuky na báze internetu, pričom multimediálne prostriedky sú vystavované na web stránkach alebo distribuované na CD, DVD nosičoch. Pri hodnotení e-learningu a klasickej výučby môžeme konštatovať, že e- learning predstavuje efektívne využívanú informačnú technológiu vo výučbe a výrazným spôsobom prispieva k zvyšovaniu úrovne klasickej výučby.

V tomto príspevku chceme poukázať na e-learning ako nástroj dištančného vzdelávania pre študentov. Vzhľadom k tomu, že ešte stále vznikajú problémy s dostupnosťou odbornej literatúry pre študentov, vydávanie odbornej literatúry je finančne veľmi náročné a fakulty nemajú dostatok finančných zdrojov vyčlenených na vydávanie odborných monografií, preferuje sa v pedagogickom procese využívať e- learning ako formu výučby v kombinácii s klasickými prednáškami. Na univerzitách sa využívajú rôzne nástroje pre aplikáciu e- learningu. My využívame e-learning portál Technickej univerzity v Košiciach, ktorý poskytuje tri stupne e-learningovej podpory. Pri e-learning podpore predmetu **na základnej úrovni** pedagóg umiestňuje na e-Learning Portáli všetky svoje elektronické študijné materiály pre študentov a uverejňuje oznamy. Študenti daného predmetu disponujú **jedným univerzálnym loginom** a heslom, ktoré pedagóg zverejní pre všetkých študentov na začiatku semestra. **Stredná úroveň** e-learning podpory predmetu rozširuje základnú úroveň v tom zmysle, že každý študent disponuje svojím **vlastným loginom a heslom**, čo umožňuje pedagógovi a študentom vzájomne sa elektronicky kontaktovať, elektronicky odovzdávať zadania a úlohy, hodnotiť prácu študentov, diskutovať na zvolené témy, atď. **Plná úroveň** e-learning podpory predmetu zahŕňa predchádzajúce dve úrovne, navyše sa predpokladá, že pedagóg disponuje **multimediálnymi** študijnými materiálmi a využíva na hodnotenie študentov **elektronické testy**.

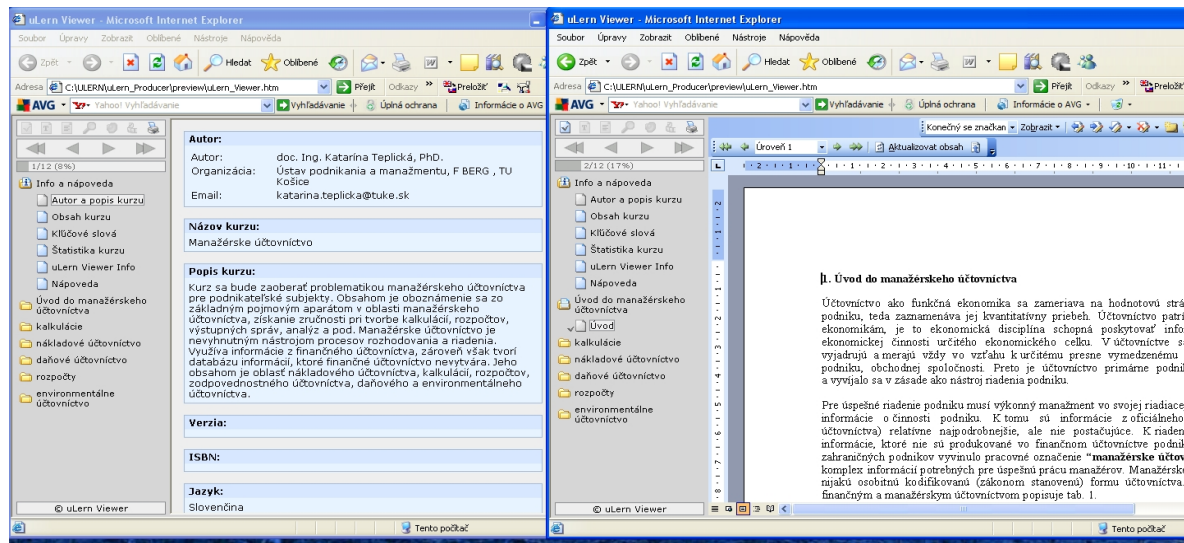
Príprava didaktických materiálov- učebných textov v elektronickej podobe umožňuje študentom aplikovať dištančné vzdelávanie hlavne na externom štúdiu. Majú možnosť študovať problematiku na internete, majú prístup k študijným materiálom, vedia si overiť svoje vedomosti formou zadání alebo testov a pod. Príprava študijných materiálov pre pedagóga si vyžaduje dostatok času a systémový prístup. Jednou z možností prípravy materiálov je aj platforma uLern. Platforma uLern predstavuje výukové prostredie na internete, ktoré umožňuje rýchlu, komfortnú tvorbu výukových materiálov, ako aj ich využívanie pri výučbe v PC učebni resp. cez internet. Celý princíp fungovania spočíva v tom, že pedagóg pripraví multimediálne učebné materiály, ktoré uskladňuje v multimediálnom sklade na e-portály. Študenti prostredníctvom hesla majú otvorený prístup k daným materiálom, ktoré môžu využívať pri svojom štúdiu. Táto forma elektronických učebných textov je pre študentov výhodná a väčšinou z ich strany prichádzajú požiadavky umiestniť učebné materiály na internete.

Výhodou tejto formy vzdelávania je predovšetkým rýchly prístup k študijnej literatúre, možnosť študovať v čase, ktorý vám vyhovuje, v priestore, ktorý vám vyhovuje, nie je tu obmedzenie v používaní odbornej literatúry ako vo vedeckých knižniciach apod. Nevýhodou je prvotné financovanie a vytvorenie e- portálu.

Tvorba elektronických dokumentov je náročná a preto je potrebné v praxi využívať rôzne nástroje, ktoré uľahčujú prácu pri príprave učebných materiálov. Dobrá učebnica neobsahuje len súbor informácií, ale mala by byť podkladom pre vytvorenie scénara budúceho vyučovacieho procesu. (Bajtoš, 2008, str.37)

Platforma uLern umožňuje vytvárať elektronické učebné materiály veľmi jednoduchou formou. Prostredie je tvorené nástrojom uLern Producer, ktorý predstavuje dve úrovne učebného textu a to lekcie a stránky lekcii. Okrem tejto základnej štruktúry sa môžeme dopracovať k základným informáciám o vyučovanom predmete napr. jeho názov, obsah, autor textu, názvy jednotlivých lekcii ale aj názvy jednotlivých stránok lekcii. (vid. Obr.2) Celý multimediálny kurz vytvorený pre daný predmet môže byť doplnený animáciami, videami, videokonferenciami, virtuálnymi triedami, zvukovými záznamami apod. Platforma uLern umožňuje tvorbu multimediálnych kurzov prostredníctvom lekcii, pričom každá lekcia sa skladá z niekoľkých stránok, ktoré nazývame učebné jednotky. Základná učebná jednotka je tvorená multimediálnou stránkou v rôznych formátoch, audio-video súborom, úlohou, testovými otázkami, kľúčovými slovami. Hlavné ovládacie časti obsahujú hlavné menu, ovládacie šípky, progressbar, informácie o kurze, lekcie kurzu. (obr.2) Hlavné menu slúži na otváranie a zatváranie jednotlivých častí základnej učebnej jednotky. Ovládacie šípky umožňujú presun medzi stránkami lekcie a medzi stránkami navzájom. Progressbar zaznamenáva, koľko stránok v kurze sme prečítali. Informácie o kurze informujú čitateľa o tom, kto je autorom kurzu, čo je obsahom kurzu, štatistiku kurzu, nápovedu. (obr.2)

Obr. 2: Praktická aplikácia učebných textov v prostredí uLern.

Samotná príprava takéhoto materiálu si vyžaduje systematicky premyslený koncept, pretože jednotlivé kapitoly musia byť vytvárané postupne. Pri príprave učebných textov môže autor využívať aj multimédia, animácie, zvukové záznamy, videá a pod. Pri tvorbe študijných materiálov je však potrebné akceptovať základné požiadavky napr. formuláciu cieľov, poslania, motiváciu študentov, obsahovú náplň jednotlivých kapitol, formu prezentácie údajov t.j. používania grafov, tabuliek, schém, zrozumiteľnosť textu, jazykovú správnosť, ergonomické požiadavky, textové zložky, mimotextové zložky, orientačný aparát a pod. Učebné texty by mali byť spracované na vysokej odbornej, ale aj formálnej úrovni.

Pri tvorbe učebných textov je potrebné akceptovať aj základné didaktické zásady, najmä zásadu primeranosti, vedeckosti, prepojenia teórie s praxou. Kvalitné odborné materiály sú predpokladom kvalitného vyučovacieho procesu a prípravy študentov na skúšky. Čo sa týka odozvy študentov na tento spôsob výučby, môžeme konštatovať, že prispieva k prehľadnosti preberanej problematiky, študenti viac konzultujú naštudovanú problematiku, táto forma umožňuje odstraňovať administratívne, vzdelávacie, zdravotné bariéry študentov.

Záver

Využívanie nových foriem vo vzdelávaní a nových didaktických prostriedkov prináša pedagogickému procesu na vysokých školách nové dimenzie. Otvára sa priestor pre synergiu klasického a moderného vzdelávania. Nielen študenti, ale aj učitelia si začínajú uvedomovať potrebu využívania týchto foriem a prostriedkov vo vzdelávaní. Uľahčujú prácu študentom, učiteľom, aj napriek tomu, že prvá fáza ich tvorby je časovo a finančne náročná. Otázka prípravy takýchto študijných multimediálnych materiálov závisí predovšetkým od rozhodnutia pedagóga a od jeho pripravenosti využívať moderné informačné technológie. Práve tieto možnosti umožňujú vysokoškolským učiteľom zlepšovať kvalitu pedagogického procesu a zároveň vytvárať priestor pre lepšie pochopenie preberaného učiva (napr. videozáznamom, animáciou, ukážky z praxe). Aj napriek tomu, že pri e-learningu dochádza k strate fyzického kontaktu vyučujúceho so študentom, môže sa tento handicap odstrániť napríklad pri používaní multimediálnych učebných materiálov na prednáškach. Prínos e-learningu môže byť vysoký, ak si zvolíme pri jeho využití správny prístup.

Abstrakt

Využívanie moderných didaktických prostriedkov je neodmysliteľnou súčasťou každého pedagogického procesu. Vzhľadom k tomu, že študenti VŠ dnes disponujú dobrými zručnosťami v oblasti výpočtovej techniky rastie aj záujem o iné formy vzdelávania ako napr. dištančné vzdelávanie, e-learnig vzdelávanie alebo externé vzdelávanie. Potreba poskytovať študentom materiály k výučbe jednotlivých predmetov v elektronickej forme je dnes ich základnou požiadavkou. V príspevku sa budeme zaoberať možnosťou prezentácie učebného textu formou využitia podporného produktu u Lern ako nástroja pre špecifické formy vzdelávania.

Kľúčové slová

učebný text, modul, e learnig, uLern, dištančné vzdelávanie.

Literatúra

- [1] Alexandrová, G., Khouri, S.: *Marketingový informačný systém v podnikovej kríze*. 1. vydanie, Ostrava: VŠB TU- Katedra kontroly a řízení jakosti, Q magazín č.1/2009. ISSN 1213-0451
- [2] Bajtoš, J.: *Vybrané state z didaktiky vysokej školy*. 1.vydanie, Košice: Technická univerzita v Košiciach, Katedra inžinierskej pedagogiky, 2008. ISBN 978-80-553-0035-1
- [3] Drábek, J., Potkány, M., Gejdoš, P.: *Využitie e-learningu v procese vzdelávania na vysokých školách*. In: Vedecká štúdia 4/2007/B, Zvolen, 2008 . ISBN 978-80-228-1859-9.
- [4] Horodníková, J., Rybár. R., Khouri, S.: *Informačná stratégia ako nástroj riešenia dopadov hospodárskej krízy na kvalitu riadenia*. 1. vydanie, Ostrava: VŠB TU- Katedra kontroly a řízení jakosti, Q magazín č.1/2009. ISSN 1213-0451
- [5] Khouri, S. et al. : *Ekonomické zhodnotenie aplikovaného manažérskeho informačného systému na ťažobnom podniku*. In: Zpravodaj Hnědé uhlí. no. 1 (2006), p. 1-9. ISSN 1213-1660.
- [6] <http://ep.tuke.sk/home/index.php?Lang=sk&Theme=Default&Mode=Portal&Portal=1>

Kontakt

Doc. Ing. Katarína Teplická, PhD. , Ústav podnikania a manažmentu, Park Komenského 19, 040 11 Košice, č.t. 055/6023116.

E-mail adresa: katarina.teplicka@tuke.sk

Recenzent: doc. Ing. Klára Hennyeyová, CSc., Katedra informatiky FEM SPU v Nitre